

Mirosław Fudziński

Starkowa Huta, gm. Somonino, woj. gdańskie. Stanowisko 2

Informator Archeologiczny : badania 19, 83-84

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badaniami objęto teren między dwoma placicami chłopskimi. Łącznie przebadano teren o powierzchni 181 m². Na obszarze tym odkryto: a/ jeden dom o kolejnym numerze 5, b/ dalsze części północnych ścian domów 1 i 2, c/ kilka /13/ jam odpadkowych, d/ jedno palenisko, e/ kilkadziesiąt /42/ dołków postępowych, f/ 16 grobów ciałopalnych, ludzkich, g/ 4 pochówki szkieletowe psów.

Szczególnie godne uwagi są tu obiekty następujące:

Dom nr 5 prostokątny, naziemny z paleniskiem wewnątrz, o konstrukcji szkieletu słupowej, osią dłuższą zorientowaną w kierunku S-N. Wymiary jego wynosiły 4,5 x 6 m. Zarys domu wyznaczała warstwa przepalanej gliny, węgle drzewne i dołki postępowe. Palenisko kuliste, rozorane, o średn. ok. 120 cm, usytuowane było w pobliżu narożnika południowo-wschodniego. Podłogę domu tworzyło klepisko udeptanej ziemi. Dom 5 usytuowany został na grobie 18a-b kloszowym, kultury wschodniopomorskiej.

Cmentarzysko ciałopalne. Wśród 16 grobów ciałopalnych ludzkich: 4 były kloszowe, 12 popielnicowych w większości zniekształconych przez orkę. Uwagę zwracają groby kloszowe: jedno pojedyncze /groby 8, 9, 14/ zawierały po kilka spalonych kości ludzkich, nakrytych wielkim naczyniem-kloszem. Drugie natomiast /grób 18a-b/ były podwójne /dwa groby kloszowe w jednej jamie, nakryte jednym brakiem/ i zawierały popielnicę wypełnioną czystymi, słabo przepalonymi kośćmi, nakryte misą i następnie dużym naczyniem-kloszem.

Groby psów usytuowane były w pobliżu północnych ścian szczytowych domów. Pochówki psie nr 1 i 2 - obok domu 2, a pochówki nr 3 i 4 tuż przy domu 5. Psy wyposażone były w naczynia gliniane /pochówek 1 i 4/, a groby ich oznaczone kamieniami. Kamień oznaczający grób psie nr 4, był dużym, ciężkim żarnem nieckowatym. Stosunkowo płytkie jamy grobowe psów zostały rozorane, a szkielety psie zdekompletowane.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Regionalnym w Brzezinach.

Badania powinny być kontynuowane.

SANOK-BIAŁA GÓRA
woj. krośnieńskie
Stanowisko 3

patrz
wczesne średniowiecze

SŁAWSKO
woj. śląskie
Stanowisko 24

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii
w Poznaniu

Badania prowadził mgr Włodzisław Rączkowski /autor sprawozdania/ i Arkadiusz Marciniak. Finansował WKZ w Słupsku. Drugi sezon badań. Osada /?/ ludności kultury pomorskiej.

Badania prowadzono w ramach programu studiów nad osadnictwem pradziejowym w dorzeczu Wieprzy. Celem eksploracji było rozpoznanie charakteru osadnictwa ludności kultury pomorskiej. Stanowisko położone jest na wysokiej terrazie nadzalewowej Wieprzy w pobliżu jej rozciągnięcia przez niewielką rzekę Tokarę.

Eksplorację objęto obszar o powierzchni 850 m². Zarejestrowano 22 obiekty, w tym 14 palenisk ludności kultury pomorskiej. Chronologii i funkcji pozostałych obiektów nie da się jednoznacznie określić. Ruchomy materiał archeologiczny to przede wszystkim ceramika.

Nie potwierdziły się sugestie z 1984 r. w kwestii rzędowego układu palenisk. Okazuje się, że paleniska rozmieszczone są na powierzchni stanowiska nieregularnie. Brak jakichkolwiek śladów stałego budownictwa /ziemianki, budowle słupowe/ pozwala przypuszczać, że mogło to być miejsce sezonowo zamieszkałe i związane np. z chowem zwierząt.

Stanowisko to można w oparciu o cechy ceramiki datować na starszy okres przedrzymski.

Materiały znajdują się czasowo w Instytucie Prahistorii UAM.

Nie przewiduje się kontynuacji badań.

STARKOWA HUTA, gm. Somonino
woj. gdańskie
Stanowisko 2

Muzeum Archeologiczne
w Gdańsku

Badania prowadził mgr Mirosław Fudziński, Finansowało Muzeum Archeologiczne w Gdańsku. Drugi sezon badań. Cmentarzysko ludności kultury wschodniopomorskiej.

Stanowisko zlokalizowane jest na Pojezierzu Kaszubskim, w rejonie jezior Raduńskiego i Ostrzyckiego. Obszar ten we wczesnej epoce żelaza tworzył mikroregion o dużej gęstości osadnictwa. Samo stanowisko położone jest na południowym stoku wzniesienia, opadającym w kierunku wody /jeziora/.

Wstępne badania ratownicze przeprowadzono w 1984 r., odkrywając cztery groby, z czego trzy uszkodzone wyekspiorowano. Wykopaliiska przeprowadzono w 1985 r. Objęły one obszar 1,050 m². Łącznie odkryto

dzieścię grobów. Zawierały jedną lub dwie popielnice. Wyjątek stanowiły groby nr 1, gdzie odkryto cztery popielnice i nr 3, osiem popielnic, z czego dwie twarżowe, zdobione brązowymi kolezykami i paciorkami szklanymi. W grobie nr 8 znaleziono /w resztkach popielnicy/ gliniany przęślik. Ponadto poza obiektami natrafiono na glinianą łyżkę odlewniczą.

Rożpoznano ogólny zasieg cmentarzyska, stwierdzając znaczne jego zniszczenie tak kamiennych konstrukcji grobowych, jak i materiałów ceramicznego. Spowodowane zostało to intensywną uprawą, jak i naturalnym osuwaniem się ziemi po stromym zboczu.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

Badania będą zakończone.

STROHN, gm. Konopnica
woj. sieradzkie
Stanowisko 2

patrz
okres halstański

STROSZKI, gm. Nekla
woj. poznańskie
Stanowisko 1

patrz
okres wpływów rzymskich

ŚLADKÓW GÓRNY, gm. Zgierz
woj. łódzkie

patrz
okres halstański

ŚWIECIECHÓW DUŻY
woj. tarnobrzeskie
Stanowisko 3

Muzeum Regionalne
w Kraśniku

Badania prowadził mgr Zbigniew Wichrowski, Konsultant - doc. dr Jan Gurba. Finansował WKZ w Tarnobrzegu. Drugi sezon badań. Cmentarzysko kultury grobów kloszowych.

Stanowisko położone jest na piaszczystym wyniesieniu w obrębie terasy nadzalewowej Wisły, w północnej części wsi, po prawej stronie drogi Annopol-Józefów.

Stanowisko badano w 1979 r. sondażowo, z ramienia KA UMCS w Lublinie, natrafiając na zniszczone zespoły grobowe. W 1985 r. wykopy o łącznej powierzchni ok. 2 arów zlokalizowano w południowej i północno-zachodniej części obiektu. Łącznie wyeksplorowano 8 grobów, w tym 3 zniszczone wkopami nowożytnymi. Dwa groby popielnicowe /1 i 3/, zlokalizowane w północno-zachodniej części cmentarzyska, zawierały popielnicę nakrytą misą. Na dnie zniszczonej popielnicy grobu nr 1 znajdowała się, prawie kompletnie zachowana, przepalona czaszka ludzka.

Spśród czterech grobów kloszowych szczególnie interesująco przedstawia się grób nr 4, posiadający dwa klosze, jeden - wewnętrzny ustawiony dnem do dołu i drugi - zewnętrzny, ustawiony dnem do góry. Klosz wewnętrzny zawierał popielnicę nakrytą misą. Pozostałe 3 groby, zniszczone wkopami nowożytnymi, należy również uznać za groby kloszowe, ze względu na obecność w obrębie wypełnień wkopów fragmentów kloszy. Siabo widoczny zarys jamy grobowej uchwycono jedynie w sąsiedniej partii grobu nr 4.

Groby popielnicowe należały płytko /dna uchwycono/ na głęb. 60-70 cm, groby kloszowe o wiele głębiej /110-140 cm/. Wszystkie klosze prezentują formy o profilu łukowatym "jajowate" o karbowanych wylęgach i chropowatych, obrzucanych powierzchniach. Popielnice to naczynia czernione "drbanowate", mocno zniszczone. Misy, stosunkowo najlepiej zachowane, reprezentują formy półkuliste. Nie stwierdzono wyposażenia grobów w przystawki ceramiczne oraz zabytki metalowe.

Obiekty niegrobowe reprezentowane są przez kilka jam o okrągłym lub owalnym zarysie i głęb. wiasnej od 30 do 70 cm, zawierających ubogi materiał ceramiczny kultury grobów kloszowych. W warstwie kulturowej, poza obiektami, wystąpiły liczne fragmenty ceramiki tej kultury oraz ślady osadnictwa wcześniejszego w postaci materiałów ceramicznego i krzemienego z wczesnego okresu epoki brązu.

Według relacji właściciela pola, na którym zlokalizowano cmentarzysko, w trakcie prac polowych oraz podczas wybierania piasku w północno-zachodniej części cmentarzyska, zniszczeniu uległo co najmniej 7 grobów, głównie popielnicowych.

Materiały i dokumentację z badań złożono w Muzeum Regionalnym w Kraśniku.

Badania będą kontynuowane.

WARSZAWA-ZERZEN
Stanowisko 4

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadził Maciej Furmański przy udziale mgr Grażyny Ornochowskiej i mgr M. Kamińskiej. Opieka merytoryczna: doc. dr hab. Teresy Węgrzynowicz. Finansował: Konserwator Zabytków m. st. Warszawy oraz PMA w Warszawie. Ośmy sezon badań. Cmentarzysko kultury grobów kloszowych i ślady osadnictwa z epoki brązu.